

Wyrok z dnia 23 kwietnia 1999 r.

II UKN 608/98

W okresie od wejścia w życie ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. Nr. 30, poz. 179 ze zm.) i ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa (Dz.U. Nr. 30, poz. 180 ze zm.) - uchylenia ustawy z dnia 31 lipca 1985 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 38, poz. 181 ze zm.) - do wejścia w życie ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz.U. z 1994 r. Nr 10, poz. 36 ze zm.) prawo emeryta wojskowego do zaopatrzenia wojskowego wygasало w przypadku podjęcia służby w Urzędzie Ochrony Państwa (art. 55 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 29, poz. 139 ze zm.).

Przewodniczący: SSN Józef Iwulski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar, Zbigniew Myszka.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 1999 r. sprawy z wniosku Krzysztofa M. przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w W. o wypłatę emerytury wojskowej, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 16 czerwca 1998 r. [...]

o d d a l i ł kasację i zasądził od wnioskodawcy na rzecz Wojskowego Biura Emerytalnego w W. koszty postępowania kasacyjnego w kwocie 100 zł (sto złotych).

U z a s a d n i e

Decyzją z dnia 26 maja 1995 r., Wojskowe Biuro Emerytalne w W. przyznało wnioskodawcy Krzysztofowi M. prawo do emerytury wojskowej od dnia 1 września 1990 r., ustalając wysokość świadczenia i zaznaczając, że decyzja nie podlega realizacji z uwagi na powołanie wnioskodawcy od dnia 1 września 1990 r. do służby w Urzędzie Ochrony Państwa.

Wyrokiem z dnia 23 grudnia 1997 r. [...] Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie oddalił odwołanie wnioskodawcy od tej decyzji. Sąd ustalił, że wnioskodawca pełnił służbę w Wojsku Polskim od sierpnia 1970 r. do 31 sierpnia 1990 r. Od 1 września 1990 r. zaczął pełnić służbę w Urzędzie Ochrony Państwa. W dacie zwolnienia ze służby wojskowej wnioskodawca spełniał warunki przyznania mu emerytury wojskowej na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 29, poz. 139 ze zm.). Jednakże zdaniem Sądu pierwszej instancji, zgodnie z art. 55 ust. 2 tej ustawy wypłata emerytury wojskowej nie następowała w razie powołania świadczeniobiorcy do służby w Urzędzie Ochrony Państwa. Wnioskodawca został bowiem zwolniony z zawodowej służby wojskowej i przeniesiony do rezerwy w związku z powołaniem do innej służby publicznej. Nie wystąpiła przerwa w pełnieniu służby, a jedynie zmiana jej rodzaju. W momencie zmiany rodzaju służby obowiązywały przepisy ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa (Dz.U. Nr 30, poz. 180 ze zm.) i zgodnie z jej art. 56 ust. 4 świadczenia były przyznawane w oparciu o przepisy ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz i ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. 1983 r. Nr 46, poz. 210 ze zm.).

Wyrokiem z dnia 16 czerwca 1998 r. [...] Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację wnioskodawcy. Sąd drugiej instancji wywiódł, że art. 55 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych przewidywał wygaśnięcie prawa do emerytury w razie przyjęcia do służby w Milicji Obywatelskiej. Określenie "służba w Milicji Obywatelskiej" oznaczało służbę na zasadach określonych w ustawie z dnia 31 lipca 1985 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 38, poz. 181 ze zm.). Zdaniem Sądu, przepis art. 55 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych miał zastosowanie zarówno do służby w Milicji Obywatelskiej, jak i w Służbie Bezpieczeństwa. Ustawa z dnia 31 lipca 1985 r. utraciła moc w części dotyczącej Milicji Obywatelskiej w dniu wejścia w życie ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. Nr 30, poz. 179 ze zm.), a w części dotyczącej Służby Bezpieczeństwa po wejściu w życie ustawy o Urzędzie Ochrony Państwa. Zdaniem Sądu, od wejścia w życie tych ustaw określenie "służba w Milicji Obywatelskiej" należało rozumieć jako służbę pełnioną na zasadach określonych w tych ustawach.

Od tego wyroku kasację złożył wnioskodawca. Zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie: art. 52 ust. 2 (powinno być art. 55 ust. 2) ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych; art. 1 ustawy z dnia 31 lipca 1985 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej; art. 1 w związku z art. 35, art. 129 ust. 1, art. 131 i art. 136 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa oraz art. 1 ust. 1 w związku z art. 153, art. 146 ust. 1 i art. 149 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji. Zdaniem wnioskodawcy, ustawa z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych wymieniała tylko dwa przypadki "zawieszenia" prawa do emerytury wojskowej. Był to powrót do służby wojskowej i podjęcie służby w Policji. W tym zakresie nie została dokonana żadna zmiana ustawą z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa. Dopiero nowa ustawa z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz.U. z 1994 r. Nr 10, poz. 36), obowiązująca od 24 lutego 1994 r., wprowadziła w art. 38 ust. 1 pkt 2 zawieszenie prawa do emerytury wojskowej w przypadku podjęcia służby w UOP. Zdaniem wnioskodawcy, gdyby zamiarem ustawodawcy było objęcie art. 55 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych także przypadku podjęcia służby w UOP, to przepis ten musiałby mieć inne brzmienie. Ustawa z dnia 31 lipca 1985 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej rozróżniała służbę w obu tych formacjach. W dniu 1 września 1990 r. przepis art. 55 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych otrzymał brzmienie wynikające z art. 153 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, w związku z czym nazwa "Milicja Obywatelska" została w nim zastąpiona nazwą "Policja". Zdaniem wnioskodawcy, nie można więc tego sformułowania rozszerzać na Urząd Ochrony Państwa, który był już w tym momencie formacją całkowicie odrębną od Policji. Zdaniem wnioskodawcy, było to wynikiem realizacji wyraźnej woli ustawodawcy, który w ten sposób chciał zapewnić obsadę kadrową tworzonego Urzędu Ochrony Państwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 55 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych prawo emeryta wojskowego do zaopatrzenia eme-

rytalnego wygasła w razie powołania go ponownie do zawodowej służby wojskowej albo przyjęcia do służby w Milicji Obywatelskiej. Po zwolnieniu z tej służby prawo do zaopatrzenia powstawało ponownie. Przepis ten traktował więc ponowne podjęcie zawodowej służby wojskowej tak samo, jak przyjęcie do służby w Milicji Obywatelskiej. Zrównanie tych służb następowało ze względu na ich zbliżony charakter, jako tzw. niepracowniczych (administracyjnych) systemów zatrudnienia (służb mundurowych). Związane to było też z podobnym systemem świadczeń z ubezpieczenia społecznego w tych służbach. Zdaniem Sądu Najwyższego, przez przyjęcie do służby w Milicji Obywatelskiej w rozumieniu tego przepisu należało rozumieć także przyjęcie do służby w Służbie Bezpieczeństwa. Do czasu wejścia w życie ustaw o Policji i UOP, obowiązywała bowiem ustawa z dnia 31 lipca 1985 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej. Wbrew twierdzeniom kasacji, ustawa ta w istocie zrównywała służbę w Milicji Obywatelskiej i Służbie Bezpieczeństwa. Wprawdzie rozróżniała te służby, ale tylko w przepisach początkowych (art. 1-3). Już w art. 4 ustawa ta zrównywała obie służby, a w następnych przepisach posługiwała się jednolitym określeniem "funkcjonariusz". Zdaniem Sądu Najwyższego, nie ma wątpliwości, że w tym czasie przyjęcie do służby w Służbie Bezpieczeństwa, należało traktować w rozumieniu art. 55 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych tak samo, jak przyjęcie do służby w Milicji Obywatelskiej, czyli ze skutkiem w postaci wygaśnięcia prawa do zaopatrzenia emerytalnego żołnierza zawodowego. W tym zakresie argumenty zawarte w kasacji nie są zasadne.

Wątpliwości powstały z chwilą wejścia w życie ustaw z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji i UOP. Ustawy te łącznie (każda w swoim zakresie) uchyliły ustawę z dnia 31 lipca 1985 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej. Faktycznie art. 153 ustawy o Policji ustalił, że ilekroć w przepisach prawa była mowa o "Milicji Obywatelskiej" i "funkcjonariuszach Milicji Obywatelskiej", to należało przez to rozumieć "Policję" i "policjantów". Proste podstawienie tych nazw do art. 55 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych prowadziło do tego, że wygaśnięcie prawa do zaopatrzenia emerytalnego żołnierza zawodowego następować miało tylko w razie przyjęcia do służby w Policji. Rację ma skarżący, że w tym czasie UOP był już formacją wyodrębnioną całkowicie od Policji. Nie ma jednak racji, jeżeli twierdzi, że UOP był już formacją odmienną rodzajowo. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że zachowany został charakter służby w

UOP jako tzw. służby mundurowej oraz rodzaj systemu świadczeń z ubezpieczenia społecznego. To jest najistotniejsze w tej sprawie. Funkcją art. 55 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych było bowiem wyłączenie sytuacji, w której były żołnierz zawodowy pobiera świadczenie emerytalne i pozostaje w służbie. Tak też prawidłowo treść tego przepisu w drodze wykładni funkcjonalnej odczytał Sąd drugiej instancji. Tak jak w okresie obowiązywania ustawy z dnia 31 lipca 1985 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej sformułowanie art. 55 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych o przyjęciu do służby w Milicji Obywatelskiej należało odczytywać jako obejmujące także przyjęcie do służby w Służbie Bezpieczeństwa, tak samo po wejściu w życie ustaw o Policji i Urzędzie Ochrony Państwa, sformułowanie tego przepisu o przyjęciu do służby w Policji należało odczytywać jako obejmujące także przyjęcie do służby w UOP. Przedstawione w kasacji rozumowanie, dotyczące uprzywilejowania służby w UOP pod względem analizowanego przepisu art. 55 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych, należy uznać za nie mające oparcia, a nawet sprzeczne z funkcjonalną wykładnią tego przepisu. Zostało to potwierdzone w nowej regulacji art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 1994 r. Nr 10, poz. 36 ze zm.), zgodnie z którym prawo do świadczeń emerytalnych żołnierza zawodowego ustaje w razie powołania albo przyjęcia emeryta lub rencisty do służby wojskowej lub służby w Policji, Urzędzie Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej (podobnie art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, Dz.U. Nr 53, poz. 214 ze zm.).

Z tych względów kasacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 393¹² KPC.

=====